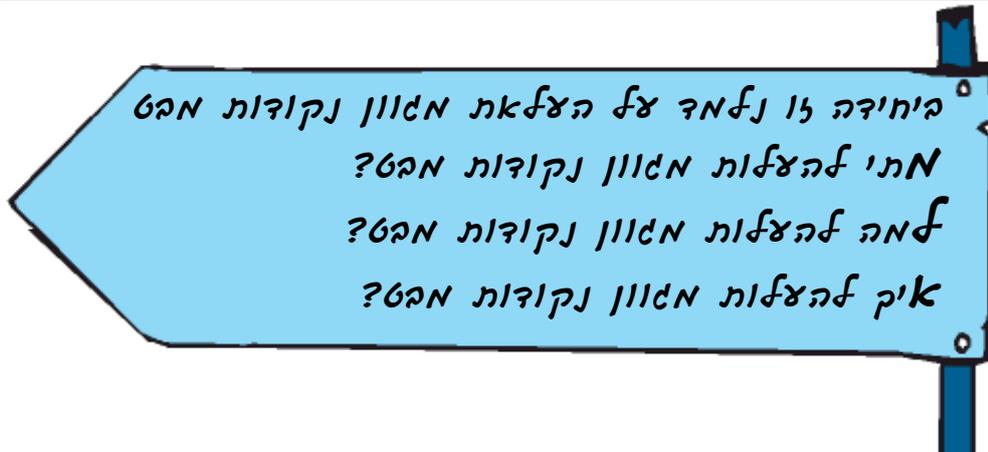

חושבים על הצלאת מאון נקודות מבט

ד"ר עדי בן דוד

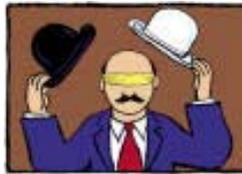
1. כתבו כל מה שעולה בדעתכם ביחס למושג "נקודות מבט":

2. הביאו דוגמה להצגת נושא/בעייה/תופעה מנקודות מבט שונות:

כל קבוצה תציג בפני הכיתה דוגמה להצגת נושא/בעייה/תופעה מנקודות מבט

שונות. דונו במקרים שהוצגו בכיתה.

הפעילות הבאה מבוססת על שיטת כובעי החשיבה של אדוארד דה-בונו.
בפעילות זו "נחבוש" בכל פעם כובע אחד מבין הכובעים הבאים ונחשוב לפיו:

כובע אדום: רגשני ואינטואיטיבי

מייצג: רגשות, אינטואיציה, תחושות
אין שיפוטיות! לגיטימציה לביטוי רגשות באופן גלוי
ללא אשמה והתנצלות.
מה אני מרגיש/חושב בקשר לעניין?

כובע לבן: נטרלי ואובייקטיבי

מייצג: מידע עובדות ומספרים
איזה מידע יש ברשותנו?
איזה מידע עלינו עוד להשיג?
מיון סוג המידע לעובדות, דעות, השערות וכיו"ב.

כובע שחור: ביקורתי ופסימי

מייצג: שיפוטיות, חשדנות וביקורת, אומדן סיכונים
האם זה יצליח?
זה בטוח?
לדעתי זה לא...

כובע צהוב: חיובי ואופטימי

מייצג: יתרונות, רווחים, תועלת
מה יצא לנו מזה?
מדוע כדאי לנהוג כך?
אם... אז...

כובע הכחול: מאורגן ומסודר

מייצג: חשיבה על החשיבה (חשיבה על כל התהליך)
"מנצח" על כל הכובעים
מארגן ושולט על החשיבה
מורה, מנחה, משקף, מכליל, מסכם, שואל, מתווך

כובע ירוק: יצירתי וחדשני

מייצג: חקירות, הצעות, רעיונות
מה ניתן לעשות כדי לפתור את...
מה הן החלופות/רעיונות אחרים?
יש לי רעיון...

3. קראו את הקטע ובצעו את הפעילות לפי שיטת כובעי החשיבה של דה-בוננו*.

עמק הצבאים בסכנה

בלב העיר ירושלים, בין שכונות וכבישים, על שטח של כ- 250 דונם, משתרע עמק פתוח. במפות הוא נקרא "עמק רקפת" או "עמק פרי- הר" אך בפי תושבי העיר מכונה: "עמק הצבאים" על-שם עדר של כעשרים צבאים החי בו, לצד מינים רבים של צמחים ושל בעלי חיים. קיימת מחלוקת רבת שנים בדבר עתידו של העמק. יזם פרטי, הפועל מטעם הקיבוצים מעלה החמישה וקרית ענבים, טוען לבעלות על השטח וכבר החל במהלכים להשכרתו לרוכשים, לצורך הקמת חוות חקלאיות. לעומתו, ארגונים ירוקים הפועלים למען איכות הסביבה, מבקשים לעצור את העבודה בעמק ולמנוע פגיעה בלתי הפיכה באתר טבע עירוני, ראשון מסוגו בירושלים ובישראל.

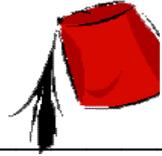

3א. "חבשו" את הכובע הלבן המייצג: מידע עובדות ומספרים.

ערכו חיפוש מידע מהימן ועדכני בנושא (באמצעות האינטרנט). אספו עובדות ונתונים בלבד ללא נקיטת עמדה שלכם או של אחרים. (שמו לב למקור המידע עליו אתם מסתמכים!) כתבו את כל המידע הרלוונטי והעדכני שאספתם:

* ניתן לבצע את הפעילות על כל נושא/דילמה/סוגייה משמעותית אחרת.

3ב. "חבשו" את כל אחד מהכובעים הנוספים והציגו עמדה בנושא לפי כל כובע:

כובע אדום: רגשות, אינטואיציות, תחושות.

כובע צהוב: יתרונות, רווחים, תועלת.

כובע שחור: שיפוטיות, חשדנות וביקורת, אומדן סיכונים.

כובע ירוק: חקירות, הצעות, רעיונות יצרתיים.

כובע כחול: חשיבה על החשיבה. חשיבה מחדש על כל התהליך, תוך התייחסות

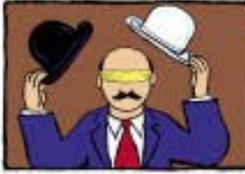

לעמדות שהוצגו על ידי כל הכובעים.

ג. לאחר שחשבתם על הנושא בכל כובעי החשיבה, כתבו את עמדתכם האישית:

כל קבוצה תציג בפני הכיתה את עמדתה בנושא.

4. חשבו והסבירו מה המטרה של שיטת כובעי החשיבה של דה-בונו?

5. כתבו את חוויותיכם מהפעילות בשיטת כובעי החשיבה של דה-בונו:

6. נסחו הגדרה למיומנות של "העלאת מגוון נקודות מבט":

הציגו את הגדרתכם בפני הכיתה, דונו בהגדרות שהוצעו על ידי קבוצות אחרות

ונסחו יחד הגדרה המקובלת על כולם.

העלאת מגוון נקודות מבט

מתי להעלות מגוון נקודות מבט? באילו מקרים?

למה להעלות מגוון נקודות מבט? מה היתרונות?

איך להעלות מגוון נקודות מבט?

העלאת מאון נקודות מבט - למורה

ד"ר עדי בן-דוד

באסטרטגיית העלאת מגוון נקודות מבט נעשה מאמץ מכוון לחפש דרכים חדשות ושימושיות להתבוננות על נושא, תופעה, בעיה, שאלה וכיו"ב. השימוש באסטרטגיה נעשה במטרה להעמיק בנושא ולחשוף את כל היבטיו. העלאת מגוון נקודות מבט מאפשרת להשהות את השיפוט והערכה וליצור הזדמנויות להפקת משמעויות שונות, חדשות ונוספות למשמעויות המוכרות (הזרת המוכר-יצירה של נקודות מבט חדשות/זרות המאפשרות לראות צדדים אחרים וסמויים). השימוש בהעלאת מגוון נקודות מבט מאפשר לצאת מדפוס החשיבה האנכית (חשיבה לעומק מאותה נקודת מבט) אל דפוס החשיבה האופקית (חשיבה יצירתית), קרי, חשיבה על אותו נושא מנקודות מבט שונות. העלאת מגוון נקודות מבט מאפשרת לחשוף את הסמוי מהעין, להיכנס לנעליו של האחר ולהתחשב בדעותיו. יחידה זו נועדה להבנות ידע על אודות אסטרטגיית העלאת מגוון נקודות מבט (ידע מטה-אסטרטגי מל"א - מתי, למה ואיך להשתמש באסטרטגיה). את היחידה ניתן לשלב בכל פעילות לימודית בה תלמידים נדרשים לדון בסוגיות/דילמות מורכבות. לאחר הבניית הידע על העלאת מגוון נקודות מבט, חשוב לחזור לפעילות הלימודית ממנה יצאנו, ליישם את האסטרטגיה באותה פעילות ולדון בשינוי שחל אצלנו בעקבות הלמידה. כלומר, להעלות למודעות את השינוי שחל בחשיבה שלנו בעקבות הבניית הידע על העלאת מגוון נקודות מבט. כמו כן, חשוב ליישם את האסטרטגייה בהקשרים שונים (בנושאים אחרים במסגרת שיעורי מדעים - העברה קרובה) ובתחומי דעת אחרים (גיאוגרפיה, אזרחות, תנ"ך וכו' - העברה רחוקה) תוך שיתוף פעולה עם מורים מתחומי דעת שונים.

מודל להוראה מפורשת של ידע מטה-אסטרטגי מל"א

